

Januar 2009

Notat om Plukhugst

Af Søren Wium-Andersen

Baggrund

I 1992 fremlagde SNS et udvidet begreb for plukhugst¹, der blev publiceret i *Naturskovsstrategien*, 1994. I strategien, blev der udlagt 3819 hektar til plukhugst i statsskovene. Det blev ved revisionen af strategien i 2000 udvidet til 4600 hektar og 3500 hektar i private skove i alt 7650 hektar. Plukhugst henregnes nu under ”gamle driftsformer” som indbefatter græsningsskov, stævningsskov og plukhugst.

Erfaringer med plukhugst

Af SNS's definition for plukhugst fremgår det, at der ”*som hovedregel bevares løbende minimum fem til ti træer pr. ha til størst mulig alder og efterfølgende død og henfald, udover at et væsentligt antal træer holdes længere end normal omdriftsalder.*” Det burde betyde, at der nu er bevaret ganske betydelige mængder af mere eller mindre henfaldne træer på de arealer, hvor der er gamle hugstmodne træer fx de bevoksninger som SNS benævner som flådeegene.

Da et enkelt egetræ har en træmasse på mere end 10 m³, burde der således stå mere end 50 m³ træ per hektar, som over tid vil stå til henfald. Det ses ikke mange steder, for i retningslinierne overlades der et skøn til de enkelte enheder, som kan gennemføre en reel fjernelse af alle ældre træer, dersom distriktet/enheden fattes midler. Det vil der ofte være en tilskyndelse til, for de ældre træer, der står tilbage i fx ældre hugstmodne egebevoksninger, er blevet passet og plejet gennem årtier. Kun de allerbedste og sundeste træer er blevet stående. Det vil sige høje, ranke og livskraftige træer med en høj markedsværdi. De får normalt ikke lov at stå til henfald og får ikke lov til at blive hullede til gavn for fuglene eller til at blive angrebet af insekter inden de plukhugges på et distrikt/enhed, der fattes penge. Dersom de sidste flådeeg ”plukkes” så er de ældste og de sidste mere end 200 år gamle træer forsvundet.

Da der ikke er plantet ege fra 1830 til cirka 1900 på fx Nødebo distriktet i Nordsjælland (Wium-Andersen, 1990), så kan intentionerne med dødt ved i skovene udlagt til plukhugst få meget lange udsigter. For hvis træerne ikke får lov til at dø af alder, men i stedet bliver plukhugget, så overføres plukhugstbegrebet blot til den næste aldersklasse af træer i bevoksningerne. At biodiversiteten derfor trædes under fode er beklageligt og i klar uoverensstemmelse med de intentioner, der er i naturskovsstrategien og biodiversitetskonventionen.

1 Plukhugst:

- Skovarealet holdes vedvarende dækket af skov med flere træarter og aldre i blanding.
- Renafdrifter og fladeforyngelser bruges ikke.
- Dødt ved efterlades i vid udstrækning til dyr og svampe.
- Som hovedregel bevares løbende minimum fem til ti træer pr. ha til størst mulig alder og efterfølgende død og henfald, udover at et væsentligt antal træer holdes længere end normal omdriftsalder.
- Foryngelse sker hovedsagelig ved brug af naturlig opvækst, eventuelt under hegn.
- Alle træarter, der indgår i foryngelsen, bør søges opretholdt i skovbestanden.
- Nåletræ kan optræde.
- Jordbearbejdning begrænses mest muligt.
- Afvanding begrænses mest muligt.
- Sprøjtning og gødskning undlades.

I 2001 konstaterede SNS(SNS 2001) i en erfaringsopsamling blandt skovdyrkere på egne distrikter/ enheder, at plukhugst er implementeret forskelligt, bl.a. fordi der i beskrivelsen af plukhugst gives muligheder for fortolkning af begrebet plukhugst. Det betyder, at der er behov for en konkret opstramning af principperne for plukhugst på statsarealerne, da mulighederne for skøn er for store. Derfor bør der stilles specifikke krav om, hvor store mængder af dødt træ, der skal stå i de enkelte afdelinger samt hvordan dette mål kan opnås over de næste planperioder i Natura 2000 områderne.

Den europæiske målsætning

I forbindelse med diskussioner af biodiversitets strategier blev det i april 2002 vedtaget: *The Parties to the Convention committed themselves to achieve by 2010 a significant reduction of the current rate of biodiversity loss at the global, regional and national level as a contribution to poverty alleviation and to the benefit of all life on Earth.*

I en rapport fra 2007, *Halting the loss of biodiversity by 2010*, beskrev EU, hvorledes landene kan stoppe tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed inden 2010. I et særligt afsnit (18) om skovene med titlen: ”Dødt træ i skoven”, som specielt slår på de døde træers store betydning for biodiversiteten, kan man læse følgende:

Deadwood (coarse woody debris) in form of snags (dead standing trees) and logs (dead lying trees) is a habitat for a wide array of organisms and after humification an important component of forest soil. Some species are dependent, during some part of their life cycle, to find a place to live, either on the surface or in cavities/protected places of dead or dying wood of moribund or dead trees (standing and fallen), or upon wood-inhabiting fungi or other species. Because of lack of deadwood in multipurpose forests many of the species dependent on deadwood are endangered. p. xxx

Udviklingen af dødt træ i europæiske skove fra 1990 - 2005			
Områder	NWE	SEE	Østeuropa
Tons dødt træ per hektar	7 → 8	10 → 11	31 → 30

NWE: Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom, Iceland, Liechtenstein, Norway and Switzerland.

SEE: Albania, Bulgaria, Bosnia-Herzegovina, Croatia, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Romania, Serbia and Montenegro and Turkey.

Østeuropa: Belarus, Republic of Moldova, Russian Federation and Ukraine.

Source: UNECE/FAO, 2005.

Tabellen er opstillet på grundlag af en figur I: *Halting the loss of biodiversity by 2010, EU 2007.*

Af ovennævnte tabel ses det umiddelbart, at mængden af dødt træ i mange af de Vesteuropæiske skove er minimal og ligger en faktor fire-fem under, hvad der findes i Østeuropæiske skove.

En gennemgang af den danske rød- og gulliste viser helt på linie med EU rapporten, at gamle træer og dødt træ er afgørende for mange af vore mest truede arter, da mellem en fjerdedel og halvdelen af de svampe og insekter, som er opført på listerne over truede arter, er knyttet til gamle træer og dødt ved.

Det har ikke været muligt at finde systematiske opgørelser over dødt ved på statens plukhugstarealer.

Hvad bør der ske?

Miljøministeriets administration af plukhugstprincippet er i dag for løst, og den nuværende politik kan i virkelighedens verden være en trussel mod den biologiske mangfoldighed. En øget mængde af dødt ved er væsentlig for at skabe levesteder for vore mest truede arter i de reelt meget fattige danske skove, der er udlagt som habitatområder. Mængden af dødt ved og træer udpeget til forfald skal øges i de løv- og nåleskovsplantager, der er udlagt som plukhugstarealer indenfor habitatområderne, således at man indenfor de kommende planperioder for Natura 2000 områderne får en mulighed for at nå op på det niveau for dødt ved, der allerede i dag findes i det Østeuropæiske skove, 30 tons per hektar. Det betyder i praksis, at SNS skal præsentere en ny plan med klare mål for en ensartet og systematisk implementering af plukhugstprincippet, der indebærer, at de ældste træer i de enkelte afdelingerne snarest muligt udpeges til at stå indtil forfald. Kun herigennem kan distrikterne/enhederne gøre en indsats for at sikre, at også de ældste træer på sigt kommer til at indgå i den pulje af dødt ved, der bør være på arealerne.

At der også skal sættes kontrollerbare måltal for dødt ved på statens øvrige arealer, hvor der drives naturnær skovdrift er indlysende.

Referencer:

EEA (European Environment Agency) *Halting the loss of biodiversity by 2010: proposal for a first set of indicators to monitor progress in Europe*, 2007, kortlink.dk/europa/5xbs

SNS, Naturskovsstrategien, 1994: <http://www.sns.dk/skov/netpub/strategioversigt/kap7.htm>

SNS, Den biologiske mangfoldighed i skove – status for indsats og initiativer, Skov- og Naturstyrelsem 2001) her i findes Udmøntning af naturskovsstrategiens plukhugstprincipper, se: <http://www.sns.dk/udgivelser/2001/87-7279-293-0/kap02.htm>

Wium-Andersen, G, 1990. Skovene. Skovene i Frederiksborg Amt, 48p.

Kontakt:

Søren Wium-Andersen

E-mail: wium-andersen@vip.cybercity.dk